

Seria **KRÓTKICH POMOCY LITURGICZNYCH** powstała jako narzędzie dla posługujących, w celu lepszego wypełniania funkcji. Z tych opracowań mogą korzystać osoby o różnym doświadczeniu: by rozszerzyć lub uporządkować wiedzę. Pierwsza edycja **KPL** ukazywała się w „Wieczniku” w latach 2006-2008. W obecnej, **2 edycji**, poprawiono zarówno kwestie merytoryczne, jak i szatę graficzną, uwzględniono najnowsze prawodawstwo liturgiczne. Nadto zamieszczono odnośnik (adres i QR kod) do strony internetowej zawierającej szersze opracowania i więcej źródeł dotyczących danej funkcji liturgicznej.

„Każdą celebrację liturgiczną należy starannie przygotować przy zgodnym współudziale wszystkich zainteresowanych oraz przy użyciu mszału i innych ksiąg liturgicznych, tak co do strony obrzędowej, jak i spraw duszpasterskich czy muzyki. Dokonuje się tego pod kierunkiem rektora kościoła, uwzględniając także zdanie wiernych w sprawach, które ich bezpośrednio dotyczą. Kapłanowi zaś przewodniczącemu celebracji przysługuje zawsze prawo decydowania o tym, co należy do jego zadań”. (OWMR 111)

WPROWADZENIE

Osoby pełniące **SŁUŻBĘ ŁADU** dbają o piękno i porządek liturgii. Ich zadaniem jest wskazywanie wiernym miejsca w świątyni, czuwanie nad tym, by podczas procesji (wejścia, z darami, wyjścia) były wolne przejścia oraz kierowanie podchodzeniem i odchodzeniem wiernych podczas procesji komunijnej.

Zadania te w pewnej części pokrywają się z posługą ostiariusza w historii Kościoła.

W oddzielnym opracowaniu omówiono zadania osób odpowiedzialnych za przygotowanie miejsca celebracji (służba ładu - pomoc zakrystianowi).

MODLITWY SŁUŻBY ŁADU

Każda funkcja liturgiczna jest świętym posługiwaniem, w którym człowiek jednoczy się z Chrystusem uobecniającym swe zbawcze dzieło. Jest to również służba wobec ludzi, którzy zgromadzili się na wspólną celebrację. Posługujący powinien więc modlić się – nie tylko za siebie, lecz także za tych, którym służy.

Przed liturgią: Przyjdź, Duchu Święty! Udziel mi łaski godnego pełnienia zadań upiększania kościoła oraz troski o ład i porządek w czasie świętych celebracji, a wszystkim zgromadzonym udziel daru umiłowania piękna. Spraw, abysmy wspólnie troszczyli się o piękno domu Bożego i piękno liturgicznych celebracji.

Po liturgii: Dziękuję Ci, Duchu Święty, za powołanie mnie do pełnienia zadań upiększania kościoła oraz troski o ład i porządek w czasie świętych celebracji. Spraw, abym zawsze dostrzegał piękno dzieł Bożych i był świadkiem umiłowania piękna wobec braci.

MATERIAŁY POMOCNE DLA PEŁNIĄCYCH FUNKCJĘ SŁUŻBY ŁADU:

DOKUMENTY PODSTAWOWE:

- **KONSTITUCJA O ŚWIĘTEJ LITURGII** z 4 grudnia 1963 r.: nr. 7-8, 10-14, 21, 22§3, 24, 26-30, 34, 48, 53.
- **DYREKTORIUM KONGREGACJI KULTU BOŻEGO O MSZACH ŚWIĘTYCH Z UDZIAŁEM DZIECI** z 1 listopada 1973 r.: nr. 22, 29, 35-36.
- **OGÓLNE WPROWADZENIE DO MSZAŁU RZYMSKIEGO**, 2002: nr. 105d, 288, 289, 292, 304-308, 348-351.
DLA WSZYSTKICH POSŁUGUJĄCYCH: nr. 16-29, 34, 42-45, 49, 91, 95-97, 100, 107, 109-111, 119, 120, 169, 170, 273-275, 294, 310, 336.
- **WSKAZANIA EPISKOPATU POLSKI PO OGŁOSZENIU NOWEGO WYDANIA OWMR** przyjęte na 331. Zebraniu Plenarnym KEP 9.03.2005 r.: nr. 29, 38.
DLA WSZYSTKICH POSŁUGUJĄCYCH: nr. 1-3, 7, 8, 46-54.
- **OGÓLNE WPROWADZENIE DO LITURGII GODZIN:**
DLA WSZYSTKICH POSŁUGUJĄCYCH: nr. 241-253, 263-266.
- **CEREMONIAŁ LITURGICZNEJ POSŁUGI BISKUPÓW**, 2013:
DLA WSZYSTKICH POSŁUGUJĄCYCH: nr. 65, 68-83, 99-109.

OPRACOWANIA Z LITURGIKI:

- Nadolski B. **LITURGIKA**, wyd. 2, 2011-2014 (4 tomy).
- Nadolski B. **LEKSYKON LITURGII**, 2006.
- Sinka T. **ZARYS LITURGIKI**, wyd. 5, 2005.

FORMACJA LITURGICZNA:

- Szczepaniec S. (red.) **CEREMONIAŁ POSŁUG LITURGICZNYCH**, Kraków 1987.
- Ferraris F. **ANIMOWANIE CELEBRACJI LITURGICZNYCH**, Kraków 2002.
- Bać T. (i in., red.) **KATECHIZM SŁUŻBY LITURGICZNEJ**, wyd. 3, Katowice 2012.
- Kucharska I., Kosmowski W., Kulbacki P. (red.) **TRIDIUM PASCHALNE. PODRĘCZNIK**, wyd. 3, Kraków 2015.
- Rzeźwicki G. **OD KANDYDATA PRZEZ STOPNIE MINISTRANTA, FUNKCJĘ LEKTORA I CEREMONIARZA DO ANIMATORA**, wyd. 5, Tarnów 2016.

WYBRANE ZASOBY INTERNETOWE:

- **DOKUMENTY LITURGICZNE:** liturgia.episkopat.pl
- **NAJNOWSZE DOKUMENTY KOŚCIOŁA POLSKIEGO O LITURGII:** pomocniczy.diecezja.swidnica.pl/index.php/liturgia

– **CENTRALNA DIAKONIA LITURGICZNA:**
www.oaza.pl/cdl/

Strona zawierająca więcej materiałów dotyczących funkcji liturgicznych: www.oaza.pl/cdl/ksl/

KRÓTKIE POMOCY LITURGICZNE

SŁUŻBA ŁADU

PRZYGOTOWANIE I SPOSÓB WYKONANIA POSŁUGI

oprac. Wojciech Kosmowski
odpowiedzialny za CDL
red. techniczna: Patrycja Kulczewska
sekretariat.cdl@gmail.com

Do pełnienia różnych zadań w życiu należy się starannie przygotować, zwłaszcza, gdy jest to służba najwznioślejsza – samemu Bogu w czynnościach liturgicznych. Przygotowanie to powinno być różnorakie:

PRZYGOTOWANIE DALSZE

☞ DUCHOWE

Liturgia jest źródłem i szczytem życia chrześcijańskiego. Posługa liturgiczna nie ogranicza się tylko do czynności spełnionej w liturgii, lecz jest także diakonią we wspólnocie. Wskazane jest zaangażowanie osób pełniących służbę ładu w inne dzieło apostołskie w rodzinie, parafii.

☞ TEOLOGICZNE

Pełniący służbę ładu powinni czytać i znać Pismo Święte i dokumenty Kościoła na temat liturgii. Wiedza ta może być zdobyta podczas formacji w grupach apostołskich lub w czasie studiów teologicznych.

☞ WSPÓLNOTOWE

Przygotowanie do pełnienia każdej funkcji liturgicznej powinno dokonywać się we wspólnocie, np. podczas spotkań formacyjnych poświęconych rozważaniu tematu liturgii, tzw. kręgów liturgicznych.

PRZYGOTOWANIE BLIŻSZE

PODCZAS PRÓB PRZED LITURGIĄ NALEŻY ZWRÓCIĆ UWAGĘ NA:

- ☞ uzgodnienie w jakich momentach liturgii będzie potrzebna służba ładu,
- ☞ określenie, ile osób ma pełnić tę posługę – liczba posługujących powinna być odpowiednia – tak, by nie musiały one w czasie celebracji dużo chodzić (zwłaszcza z jednej strony prezbiterium na drugą czy z przodu kościoła do tyłu, co może rozpraszać wiernych), a z drugiej strony należy unikać tworzenia „szpalerów” (członków służby ładu jest tyłu, że szczelnie oddzielają wiernych np. na trasie procesji – stojąc jeden obok drugiego),
- ☞ wskazanie miejsc, w których mają stanąć posługujący – zwykle członkowie służby ładu przyjmują postawę stojącą podczas całej liturgii,
- ☞ strój posługujących – winien być godny i odświętny, w żadnym wypadku zbyt swobodny, roboczy lub plażowy; można wprowadzić jakiś element wyróżniający np. plakietki z napisem „służba ładu” (nie jest to konieczne, gdy posługę pełnią osoby mające mundury np. harcerze); nie powinna to być alba, komża czy sutanka, bowiem są to stroje służby liturgicznej w prezbiterium.

UZGODNIENIA Z INNYMI UCZESTNIKAMI CELEBRACJI

- ✓ **główny celebrans** (wraz z ceremoniarzem) wskazuje jaką drogą pójdzie procesja wejścia i jak odbędzie się wyjście do zakrystii; pod iloma postaciami będzie rozdzielana Komunia Święta; decyduje o porządku procesji komunijnej; po wprowadzeniu tej posługi w parafii byłoby dobrze, gdyby celebrans o tym wspomniał podczas liturgii (np. „W celu ułatwienia uczestnictwa w liturgii posługę ładu pełni... Służba ta polega na... Przyjmujemy życzliwie ich uwagi”);
- ✓ **ceremoniarz** wskazuje jakie krzesła powinny być zarezerwowane dla wyznaczonych osób (koncelebrujący kapłani, posługujący poza prezbiterium, zaproszeni goście) oraz jaki ma być przebieg obrzędów.

PRZYGOTOWANIE BEZPOŚREDNIE

TUŻ PRZED CELEBRACJĄ NALEŻY PAMIĘTAĆ O TYM, ŻE:

- ☞ posługujący przychodzą do zakrystii co najmniej 15 minut (w dni powszednie) lub 30-60 minut (w święta i uroczystości) przed liturgią, aby dokonać ostatnich uzgodnień,
- ☞ istotnym elementem przygotowania jest **modlitwa** i chwila skupienia w ciszy; z racji specyfiki funkcji posługujący mogą się spotkać odpowiednio wcześniej przed liturgią i pomodlić się w swoim gronie.

PODSTAWOWE ZASADY DOTYCZĄCE POSŁUGI:

- ☞ osoby pełniące służbę ładu powinny znaleźć się na miejscu celebracji wcześniej niż inni, by dokonać niezbędnych dostosowań, witać osoby przychodzące, wskazywać im miejsca,
- ☞ swoje zadania wypełniają **dyskretnie, ale stanowczo**; nie łapią za ubrania, nie strofują – raczej informują i wskazują,
- ☞ **co i jak mówić?**

Zasada ogólna: posługujący mówią jak najmniej, podając niezbędne, zarazem pełne informacje (o co wierny jest proszony i dlaczego); okazują szacunek, nie straszą, nie grożą.

Przykłady **właściwych** interwencji:

- „Miejsce dla Pana/Pani znajduje się w pierwszym rzędzie, proszę podejść za mną, zaraz je wskażę”;
- „Proszę nie zajmować tych miejsc, są przeznaczone dla kapłanów”;
- „Proszę przejść tam, bo za chwilę tą drogą wyruszy procesja z darami”;
- „Po przyjęciu Komunii proszę iść w prawo”.

Przykłady **niewłaściwych** interwencji:

- „Nie wolno robić zdjęć, bo odbierzemy aparat”;
- „Odsuń się”;
- „Przejdź tam”.

SCHEMAT WYPEŁNIANIA POSŁUGI

PRZED LITURGIĄ:

- ☞ służba **przy drzwiach** – troska o to, aby wejście nie było zatłoczone, zapraszanie do zajmowania wolnych miejsc, wskazywanie miejsc rodzicom z dziećmi w wózkach,
- ☞ **wskazywanie wyznaczonych miejsc** osobom pełniącym funkcje liturgiczne poza prezbiterium i gościom.

W CZASIE LITURGII:

- ☞ czuwanie nad **przebiegiem procesji wejścia** – by było odpowiednio szerokie przejście, by nikt nie przeszkadzał w jej czasie,
- ☞ czuwanie nad trasą **procesji na Ewangelię** – jeśli przynajmniej jej część dokonuje się w nawie kościoła (mogą to też robić ministranci kadzidla idąc tą drogą do prezbiterium),
- ☞ czuwanie nad trasą i przebiegiem **procesji z darami**,
- ☞ dbanie o **porządek przy procesji komunijnej** – by wierni podchodzili i odchodzili w należyty porządku; jeśli wierni przystępują do Komunii w różnych częściach świątyni (miejscach celebracji), to posługujący mogą prowadzić rozdzielających Komunię do odpowiednich miejsc (i na kolejne miejsca, gdzie jest wielu wiernych), tworzyć szpalery; gdy jest za mało komunikujących – powinni dać znać ceremoniarzowi, by poprosił więcej kapłanów o przejście w określone miejsce,
- ☞ czuwanie nad przebiegiem wyjścia celebransa i służby liturgicznej do zakrystii – by było wolne przejście,
- ☞ po liturgii – zapewnienie sprawnego wyjścia wiernych z kościoła, zebranie śpiewników, tekstów, posprzątanie krzesel, inne niezbędne czynności porządkowe.

W KAŻDYM CZASIE:

- ☞ czuwanie **nad porządkiem**, w razie konieczności nad strojem osób wchodzących do świątyni (by odpowiadał godności miejsca świętego); gotowość do pomocy w razie pytań np. o toaletę,
- ☞ **zamykanie drzwi lub okien**, np. gdy z zewnątrz świątyni dobiegają hałasy; zapobieganie przeciągom,
- ☞ interweniowanie w sytuacjach, gdy ktoś zakłóca skupienie i porządek (np. uspokajanie lub dyskretnie wyprowadzanie we współpracy z rodzicami płaczących dzieci),
- ☞ pełniący służbę ładu muszą być przygotowani na **sytuacje nagłe**, w razie potrzeby powinni umieć sprawnie skontaktować się z pogotowiem czy policją; dobrze, jeśli potrafią udzielać pierwszej pomocy (w przypadku większych zgromadzeń liturgicznych potrzebna jest osobna służba medyczna).